

**Vasile Ciobanu** (Sibiu, Institutul de Cercetări Socio-Umane al Academiei Române):  
*Prezența Universității din Cluj la Sibiu, în anii 1940–1945, și impactul său asupra vieții  
cotidiene a orașului-gazdă*

După dictatul de la Viena din 30 august 1940 s-a luat hotărârea mutării Universității „Ferdinand I” de la Cluj la Sibiu. Pentru profesorii și universitarii clujeni, evacuarea se adăuga la durerea pierderii Ardealului de Nord de către România. Pentru orașul-gazdă, Sibiu, mutarea Universității a fost benefică. „Desantul” de intelectuali clujeni a contribuit decisiv la transformarea Sibiului într-un oraș cu caracter românesc. Aceasta este motivația opoziției exprimate în presa vremii de unele cercuri săsești la stabilirea Universității în orașul de pe Cibin. Prezența distinsei instituții clujene la Sibiu este cunoscută și a fost studiată până în prezent, dar mai puțin sub aspectul importanței acestei prezențe pentru sibieni. Pe baza studiilor și volumelor despre istoria universității, a unor documente de arhivă, a presei vremii și a amintirilor unor contemporani, ne propunem să prezentăm contribuția studenților și universitarilor clujeni la viața cotidiană a Sibiului în anii ultimului război mondial.

Studenții și profesorii au dinamizat în primul rând viața culturală sibiană, ajunsă la un nivel nemaîntâlnit în anii 1940–1944. Manifestările culturale sibiene erau dominate până atunci de sași, dar în acești ani, prin aportul universitarilor clujeni, viața orașului a fost dominată de români. Presa sibiană s-a îmbogățit prin publicații editate aici de clujeni: cotidianul „Țara” săptămânalul „România Nouă”, mensualul „Luceafărul”, „Revista Cercului Literar”. Conferințele universitarilor au atras un public numeros. La invitația Universității au conferențiat la Sibiu oameni de știință din alte țări, care au atras și intelectuali sibieni români și sași, alături de studenți. Universitarii au ridicat nivelul publicului meloman și al celui amator de teatru din Sibiu. Viața literară a atins un nivel nemaîntâlnit la Sibiu până atunci și nici de atunci încolo, prin prezența la Sibiu a unor scriitori aflați la apogeul creației lor, ca: Lucian Blaga, Ion Agârbiceanu, Victor Papilian, și a unor tineri grupați în „Cercul Literar”, care s-au afirmat în anii următori (Ștefan Augustin Doinaș, Radu Stanca, Ion Negoitescu, Cornel Regman ș.a.). Viața muzicală a orașului de pe Cibin a fost, de asemenea, revigorată datorită concertelor organizate în oraș tocmai pentru acest public avizat și însetat de frumos, în vremea în care războiul se desfășura cu furie. Viața sportivă a fost animată de acest corp de elită al mișcării sportive care au fost dintotdeauna studenții. Meciurile de fotbal susținute de echipa „Universitatea” Cluj, întrecerile de atletism și sporturile de iarnă au atras și mulți tineri sibieni, pe lângă studenți.

Prin pierderea Clujului și prin evacuarea Universității, în principal la Sibiu, orașul a redevenit capitala Transilvaniei. Drept urmare, aici au sosit, în repetate rânduri, miniștri și generali, însuși mareșalul Antonescu, aici au rezidat oameni politici ca Iuliu Maniu, Al. Vaida-Voevod ș.a. Asistentul lui Blaga, Zevedei Barbu, a fost implicat într-un proces al grupării comuniste locale. Putem afirma, deci, că și viața politică sibiană cotidiană s-a revitalizat în anii războiului, inclusiv prin prezența Universității, cu personalitățile sale, la Sibiu.

Un aspect la fel de important al vieții cotidiene, cel economic, a resimțit urmările benefice ale creșterii numărului de consumatori, prin venirea refugiaților din

Ardealul de Nord la Sibiu. Chiriile au crescut în urma cererii foarte mari și s-a resimțit lipsa de locuințe, întrucât orașul a fost și un centru militar important, a cărei populație s-a dublat în anii războiului.

Contribuția esențială la viața cotidiană a Sibiului pe care a avut-o Universitatea clujeană a fost subliniată și de decăderea orașului după 1945, anul în care Alma Mater Napocensis a revenit la matca sa. Autoritățile sibiene, conștiente de importanța Universității pentru viața orașului, au făcut demersuri pentru ca cel puțin Facultatea de Medicină să rămână pe malurile Cibinului, dar fără succes. Universitatea românească din Cluj, care, în fond, fusese gândită la Sibiu, în 1919, de șeful Resortului Culte și Instrucțiune Publică, Valeriu Braniște, de săliștenii Onisifor Ghibu, Ioan Lupaș și de alții, revenise la Sibiu și contribuise din plin la amprenta românească a orașului, plătind parcă o datorie de recunoștință, dar revenind în 1945 la poalele Feleacului. Acest episod dramatic din istoria Almei Mater Napocensis demonstrează, o dată în plus, importanța universităților pentru viața urbană în general, pentru aceea din Sibiu în special.